

ДУ “ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА імя У. І. ЛЕНІНА”

АДДЗЕЛ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Русілка

Вольга Іванайна

Біябібліяграфічны паказальнік

ВІЦЕБСК 2009

*“Да мне
прытулілася Слова...”*

ДУ “ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА ІМЯ У.І. ЛЕНІНА”

АДДЗЕЛ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

РУСІЛКА ВОЛЬГА ІВАНАЎНА

Біябібліяграфічны паказальнік

Віцебск

2009

УДК 016:8
ББК 91.9:83.3(4Бєи)6-5я1
Р 88

Складальнікі: *І.І. Баталка, Н.В. Фенчанка*
Рэдактары: *В.М. Аўсяннікава, В.М. Нявейкава*
Адказны за выпуск *А.І. Сёмкін*

Русілка Вольга Іванаўна: біябібліяграфічны паказальнік / ДУ “Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна”, аддзел беларускай літаратуры; [склад. І.І. Баталка, Н.В. Фенчанка]. – Віцебск, 2009. – 51 с.

У бібліяграфічны паказальнік “Русілка Вольга Іванаўна” ўключаны бібліяграфічныя запісы на мастацкія, навуковыя і навукова-метадычныя творы вядомай віцебскай паэтэсы, публікацыі аб яе жыцці і творчасці, а таксама біяграфічная даведка і ўступны артыкул Уладзіміра Гніламедава.

Выданне прызначана навукоўцам і практыкам у галіне філолага-педагагічных дысцыплін, выкладчыкам, студэнтам, аспірантам, супрацоўнікам бібліятэк і ўсім тым, хто цікавіцца сучаснай беларускай паэзіяй.

ЗМЕСТ

Ад складальнікаў

Вольга Русілка (*уступны артыкул У. Гніламедава*)

Біяграфічная даведка

КНІГІ

МАСТАЦКІЯ ТВОРЫ, АПУБЛІКАВАНЫЯ Ў ЗБОРНІКАХ І ПЕРЫЯДЫЧНЫХ ВЫДАННЯХ

ПЕРАКЛАДЫ

НАВУКОВЫЯ І НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНЫЯ ПРАЦЫ

ПУБЛІКАЦЫІ АБ ЖЫЦЦІ І ТВОРЧАСЦІ В. РУСІЛКІ

Алфавітны паказальнік мастацкіх твораў, апублікаваных у зборніках і перыядычных выдання

ПАЭТЫЧНАЕ ПРЫЗНАННЕ

*Узнёслае слова Вольгі Русілка
Кранае таемныя струны душы.
Моц памкненняў, напэўна,
Узяла ў асілкаў,
Глыбіню спасцігала ў звіячай
Цішы.*

*Вольгі дар – пацалунак Бога,
Прадвызначэнне лёсу з вышыні.
Яе жыццёвая складалася дарога
З паэзіі служэнню назаўжды.*

*Празрыстыя, лёгкія вершы паэтка
Трывала ў памяці маёй жывуць.
І, як пахучае чаромхі кветкі,
Уночы спакойна заснуць не даюць.*

*Яна ведае смак ажыны
І каханню прысвячае вершы.
Паглыбляецца ў мроі і сны,
Каб назаўтра зноўку быць Першай.*

*Прытулілася Слова да Вольгі,
Як пяшчотныя рукі дзіцяці.
І прыгожай зарніцы водблескі
У жаночых вачах зіхацяць.*

Наталля Фенчанка

АД СКЛАДАЛЬНІКАЎ

Дадзены біябібліяграфічны паказальнік прысвечаны жыццю і творчасці паэтэсы, члена Саюза пісьменнікаў Беларусі, кандыдата філалагічных навук, дацэнта Вольгі Іванаўны Русілка.

Паказальнік складаецца з дзвюх частак. У першай частцы прадстаўлены ўступны артыкул Уладзіміра Гніламедава, біяграфічная даведка і бібліяграфічныя запісы ў наступным парадку: спачатку – на кнігі, далей – на мастацкія творы, апублікаваныя ў зборніках і перыядычных выданнях, пераклады, а таксама – на навуковыя і навукова-метадычныя працы.

У другую частку ўключаны публікацыі аб жыцці і творчасці Вольгі Іванаўны Русілка.

Матэрыялы размешчаны ў храналагічным парадку і ахопліваюць перыяд з 1975 па лістапад 2009 года.

Выданне суправаджаецца алфавітным паказальнікам літаратурных твораў, апублікаваных ў зборніках і перыядычных выданнях.

Гэты біябібліяграфічны дапаможнік можа быць рэкамендаваны навукоўцам і практыкам у галіне філолага-педагагічных дысцыплін, выкладчыкам, студэнтам, аспірантам, супрацоўнікам бібліятэк і ўсім тым, хто цікавіцца сучаснай беларускай паэзіяй.

Пры складанні паказальніка выкарыстаны “Летапіс друку БССР”, “Летапіс друку Беларусі”, каталогі і картатэкі Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна, а таксама матэрыял, які прадаставіла Вольга Іванаўна Русілка.

ВОЛЬГА РУСІЛКА

З чаго нараджаюцца вершы? Найперш з пачуцця здзіўлення прыгажосцю свету, з адчування, што чалавечае жыццё – гэта шчасце, вялікі дарунак лёсу! Так гэта выглядала і ў В. Русілкі. Помню яе верш, надрукаваны ў тыднёвіку “ЛіМ” (27 кастрычніка 1978 года), з якога і пачалося маё знаёмства з яе паэзіяй:

Я не баюся паўтараць другіх,
Калі хачу падзякваць Радзіме
За неба чыстае ў вачах маіх,
За гордасць, што да самых зор уздыме,
За ўпэўненасць працоўных дзён цяжкіх,
За асалоду жыць і ў шчасце - верыць:
Я радая, што паўтару другіх,
Што ў кожным сэрцы
Ўдзячнасці не змерыць.

Падобныя пачуцці перажываў, можна сказаць, кожны з паэтаў гэтага пакалення, якое заявіла аб сабе ў 70-я гады. Адметнасць іх была ў тым, што яны – гэта заўважалася адразу - даверыліся свайму ўнутранаму жыццю, пісалі аб асабіста перажытым, адчутым. За радком стаяла праўда, душэўны свет, раскрыты для чалавечых радасцей і трывог, для таго, што адбывалася навокал. Тэма Радзімы загучала ў іх творчасці найбольш выразна, настойліва і шчыра.

Паэзія гэтага пакалення несла ідэю чалавека і Радзімы, духоўнай павязі паміж імі, уключаючы шырокі свет роднай прыроды і культуры. Песнярам семідзесятых гадоў у параўнанні з папярэднікамі – “шасцідзсятнікамі” быў уласцівы больш шырокі і праўдзівы погляд на мінулае, у гісторыю, блізкую і далёкую.

Гісторыю пісалі курганамі,
Пазнаю Беларусь па курганах.
(В. Шніп)

Вершы ліліся натхнёна, з рамантычнай прыўзнятасцю, не перашкаджала нават рыторыка:

Адкуль у майго народа
Песень велічны звон,
Адкуль набраліся моцы
Купала і Багдановіч?
(Л. Рублёўская)

Асабліва пяшчотна гэтая тэма, на мой погляд, гучала ў вершах В. Русілкі:

Каб слязінкай самой не ўпасці
Перад гэтай святою пякнотай,

А ламаць знерваваныя пальцы,
Задыхаючыся ад пяшчоты.

Ад любві да роднага краю,
Да малой, да маленькай радзімы.
Ці тут прымуць мяне, ці пазнаюць,
Ці даруе забыты любімы?..

Вядома, тут адчувалася яшчэ і кволасць, і несамавітасць, і некаторая рыхласць радка, але было ў светаўспрыманні маладой паэтэсы шмат чаго першаснага, даверлівага, наіўнага, што звычайна кранае і бярэ ў палон чулага чытача. Было тады паэтэсе дзевятнаццаць гадоў. Магчыма, зазначу сёння, гэта было апошняе пакаленне беларускіх паэтаў, якія свята верылі і помнілі, што ў пісьменніка ёсць абавязкі перад грамадствам, што перажыванне - адзін з важнейшых спосабаў пазнання жыцця.

Вольга Русілка – шмат у чым тыповая прадстаўніца гэтага пакалення, для якога пазбаўлены вычурнасці верш абавязкова павінен быў мець сэнс, звязаны з адносінамі да ісціны, добра і прыгажосці. Гэта была паэзія самапазнання.

Нарадзілася паэтэса ў 1959 годзе ў вёсцы Бершты Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці. Скончыла філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Працавала настаўніцай у Віцебску, затым скончыла аспіранту пры Інстытуце літаратуры імя Я.Купалы Акадэміі навук Беларусі. Жыццё яе пачалося на вясковым улонні. “Самае першае: мама і сцежка ад роднага дому, - прызнаецца яна ў адным са сваіх трыялетаў і амаль паўтарае таксама: - Самае мудрае: мама і сцежка да роднага дому”. У першых вершах праявілася маладая прага жыцця, жаданне выказаць сваю асабістасць, летуценнасць у адносінах да навакольнага свету, радасць сустрэчы з родным домам.

А дома – яблыкавы пах
І вымыта падлога.
І на бярозавых плячах
Спялее млявая аблога.

Ліне апошні летні дождж,
Сыпне ў мамін твар, гарэза,
Запахне сонцам звылы хвошч,
Даспелым летам, светлым лесам.

З першых крокаў ёй быў уласцівы тонкі лірызм, задушэўнасць, адсутнасць знешняга пафасу. Зрэшты, як і многім з яе сяброў з пакалення 70-х, чья паэзія грунтавалася на ўсведамленні зыходных асноў мастацтва, на шчырасці і праўдзівасці пачуцця, шырыні духоўных даляглядаў.

Характэрнай рысай гэтага пакалення паэтаў з’яўлялася ўстаноўка на “інтым”. Сярод такіх была і В.Русілка. Многія з першых, і не толькі першых, вершаў прысвечаны роднай маці:

Твой вобраз – найсвяцейшы мой абраз.
Я да яго і плачу, і малюся.

І ў радасці, і ў самай горкай скрусе
Твой вобраз – найсвяцейшы мой абраз.

Ці такія вось радкі:

Святло далёкае
У вузенькім акенцы
І цэлы свет
У рамачцы дзіцячай –
Мама...

Не дала спакою яшчэ адна спрадвечная тэма. Важная тэма. Бог, як вядома, надзяліў чалавека эксклюзіўнай, як цяпер бы казалі, якасцю, якая, як мне здаецца, складае яго анталагічную ўласцівасць і сутнасць, найболей выдзяляе з шэрагу іншых жывых істот і звязвае з небам. Гэта – любоў, каханне. Знаўца гэтай сферы Б.Пастэрнак сцвярджаў: “Каханне такое простае і безумоўнае, як свядомасць і смерць, азот і ўран. Гэта не стан душы, а першааснова свету. Пагэтану, як штосьці краевугольнае і першаснае, каханне роўназначнае творчасці”¹.

Заплыло – па вершах відаць – каханне ў жыццё і паэзію В.Русілка. Зрэшты, пра каханне пісалі многія, але, як водзіцца, па-рознаму. Нярэдка перамагаў эгаізм. Па часе Русілка пра гэта скажа, выкарыстоўваючы сваю любімую форму трыялета:

Як тысячы гадоў таму,
Паэт спявае пра каханне.
Гучаць гарачыя прызнанні,
Як тысячы гадоў таму.

Ды Богам дадзена яму
Любіць сябе ў зачараванні.
А вам – гарачыя прызнанні,
Як тысяча гадоў таму.

У вершах самой В.Русілка каханне выглядала натуральным, як свежыя галіны на дрэве, і непадманым. У яе паэзіі вельмі пранікнёна перададзена абуджэнне першага пачуцця кахання, калі становіцца да болю родным той чалавек, які сустрэўся табе на жыццёвай дарозе і стаў блізкі.

Маўчы, мой вяз.
Не да банальных ісцін,
Калі душа, як кола, мкне наўзбоч.
Мне не лягчэй,
Што бачыў ты калісьці,
Як тут другая плакала ўсю ноч.

---

¹ Пастэрнак, Б.Л. Заметки к переводам шекспировских трагедий / Б.Л. Пастернак // Литературная Москва: Т.1. – М., 1956. - С. 798.

Маўчы, мой вяз.
Сваім ссівелым веццем
Не варта развярэджваць вышыню.
Усё было
На гэтым белым свеце,
Ды толькі я на ім упершыню.
(“Памылка”)

Праўда пачуцця адчуваецца ў самім дыханні радка, у яго фоніцы і інтанацыі, знешне простаі, незамысловай, нязмушанай, але ўнутрана надта напружанай, багатай на эмацыянальныя адценні, падтэкст, які карэніцца недзе ажно ў геннай памяці. В.Русілка, мне здаецца, рана зразумела, што чым паэзія больш шчырая і інтымная, тым болей у ёй праўды і тым больш яна запатрабаваная чытачом, але па жаночай прыродзе сваёй паэтэса сарамлівая, і ёй не проста перадаць гэтае пачуццё, даверыць яго вершу. Тым не менш, удачы ёсць, і яны не рэдкія.

Усё.
Я зусім спакойная.
З другім.
І мне гэтак хораша,
Што калі я заплюшчу вочы,
То здаецца –
Ізноў з табой.

Кажуць, калі паэзія занадта аптымістычная, дык у свеце нядобра. Аптымістычная паэзія звычайна нешта ўтойвае. Русілка, здаецца, нічога ўтойваць не збіралася і на аптызм не прэтэндавала. Любоў і рэўнасць у яе паэзіі ходзяць побач.

Ты мяне віншувеш са святам
І жадаеш шчасця ў каханні.
Я – адзінай струной напятай.
Я – трывога і прадчуванне.
Я нічога амаль не чую
У суцэльным пагрозлівым гуле...
Так віншуюць зусім чужую,
Не турбуючыся, ці пачуе.

Нягледзячы на некаторую сціпласць і стрыманасць, у В.Русілкі адчуваліся прыкметы характару, хай сабе і жаночага. У вершы адбіваецца драматызм унутранага стану гераіні, псіхалагічная напружанасць, імкненне паўней раскрыць сваю асабістасць. Між іншым паэзія пакалення 70-х не рассталася з паняццем лірычнага героя. Ёсць гэты герой, дакладней гераіня, і ў лірыцы В.Русілкі. Гераіня, вядома, суб’ектыўная, г. зн. такая, якая непасрэдна выяўляе аўтарскую свядомасць, усю сукупнасць асабовых якасцей.

Лірыка патрабуе, каб паэт заставаўся самім сабой, каб у вершах праяўлялася яго сапраўдная сутнасць. Унутраная праўдзівасць Русілка – не выклікала сумненняў, яна праяўлялася ў высакароднасці жаночага пачатку, у страснасці і адначасова цнатлівасці перажыванняў. Шчырасць, спавядальнасць, страснасць – гэта звычайна ўласціва менавіта паэтэсам – пяснянкам жаночай долі, хаця ў кожнай з іх праяўляецца індывідуальна своеасабліва.

Папярэдніца нашых паэтэс, пачынальніца жаночай лініі ў новай беларускай літаратуры – Цётка, якая жыла і працавала на пачатку ХХ стагоддзя. Жаночая паэзія – выраз даволі ўмоўны. Але калі гаварыць пра яе традыцыі ў беларускай літаратуры, то варта прыгадаць якраз Цётку, яе грамадзянскі тэмперамент, пагружанасць у мора сацыяльных страсцей, веру ў перамогу народа.

Гавораць, што ў жанчыне ў паранаўнанні з мужчынам больш індывідуальнасці, але затое менш асобы. Пра Цётку гэтага не скажаш: яна ўся – асоба. Яе слова ў сваёй мастацкай сіле, думаецца, не саступала на той час слову Купалы і Коласа. Для яе стылю ўласцівы афарыстычнасць фразы, плакатнасць, манументалізм, агітацыйнасць верша. Але яе паэзія ўмела быць і вельмі пяшчотнай, багатай на любоў і чалавечнасць – “Ой, кабеты, ой, вясковы, ой вы, кветкі прызавяты!..” Якая пранікнёнасць і дабрывня!

І кожная з сучасных нашых паэтэс ад Цёткі нешта, напэўна, узяла. Ды ці толькі ад Цёткі! Чытаючы іх вершы, здараецца, успамінаеш Ганну Ахматаву, Марыну Цвятаеву і яшчэ некаторыя імёны. А як жа інакш, калі іх вопыт глыбока і арганічна ўвайшоў у сучасную паэзію. Сённяшняму паэту цяжка, скажам, абысціся без мастацкай спадчыны Ахматавай. Яе аўтарытэт вялікі. “Паэзія Ахматавай, - пісаў А.Твардоўскі, - гэта перш за ўсё сапраўднасць, нявыдуманасць пачуццяў, паэзія, адметная незвычайнай засяроджанасцю і патрабавальнасцю маральнага пачатку”.

Гэта ж якраз тое, што безумоўна патрэбна літаратуры сёння – абвастрыць маральную патрабаванасць, адкрываць высокі сэнс жыцця! Да гэтага імкнецца і В.Русілка, але ў яе не сустрэнецца вершаў гучна-публіцыстычнага кшталту, т. зв. грамадзянскіх. На першым плане ў яе – чалавечы, інтымна-чалавечы пачатак, напоўнены драматызмам жыцця, адчуваннем таго, што салодкае і горкае адно без другога не існуюць. Яе гераіня – не чалавек-змагар, грамадскі дзеяч, не аналітык, галоўны акцент яна робіць на рэфлексію, на спавядальнасць і пачуццё. Яна паводзіць сябе, як унучка Цёткі ці хутчэй яе прапраўнучка, якая вызвалілася ад залішняй заангажаванасці. Пра многае яна хоча сказаць, раскрываючы свет сучаснай жанчыны, шчыра і даверліва расказваючы пра сябе, але нейкіх інфармацыйных паведамленняў у яе не знойдзеце. Яе вершы пра каханне прасякнуты нейкай стоенай, але безагляднай жарсцю, часам нават як бы безразважнай, але захапляюць сваёй чысцінёю і бескарысліvasцю. У іх адлюстравалася складанасць і загадкавасць жаночай душы, якая намагаецца жыць у паэзіі ўсёй сваёй істотаю.

Першы зборнік вершаў “Табе” выйшаў у 1996 годзе, у “Бібліятэцы часопіса “Маладосць”. Кніга першая, але спелая, цалкам сталая. У ёй аўтарка дзеліцца сваімі жыццёвымі назіраннямі, усім перажытым.

Жыву, нібы сплочваю спадчынны доўг
За нараджэнне, каханне, натхненне.
Колькі яшчэ засталася гадоў?
Ці прарасце маё слова-насенне?
Ці на халодную ляжа зямлю,
Ралля не так рэдка бывае магілай...
Ці ўратуюся тым, што люблю?
Ці адракуся таго, што няміла?

Аліна Астарух пісала пра зборнік “Табе”: “Самавыяўленне свайго “я” ў паэтэсы ёсць крок да псіхалагічна насычанага рэалізму. Някідкімі фарбамі вымалёўваецца стан душы. І гэта натуральна, калі на лірычна-апавядальнай ноце гучыць прыкутнасць да лёсу”². Пры гэтым крытык цытуе верш В.Русілкі:

Ды ўсё ж цягну з апошняй сілы,
Ад камняпадаў – рэха клёкат
Адтуль, спадыспаду, здалёку...

На гэтым цытаванні абрываецца – і дарэмна, бо верш мае не пазбаўлены цікавасці працяг:

Дзе пачыналася дарога
І дзе надзей было так многа.

Першыя вершы паэтэсы адлюстравалі яе лірычны настрой, жаданне “навучыцца лятаць”, ці, прасцей кажучы, навучыцца жыць. Але ці можна навучыцца жыць, жыць так, каб абмінуць нягоды і перашкоды, здраду і зло, абьякаваць і чэрстваць, страту дарагіх і блізкіх? Асабліва здраду.

Кінула трубку ў твар тэлефону –
Сорам і боль – да прыкрасці.
Жыццё навучыць свайму закону:
Чужога шчасця не выкрасці.

Лірычная гераіня не можа дараваць нявернаму каханку здрады, пакутуе, досвед пачуццяў становіцца досведам душы. Каханне ў разуменні паэтэсы патрабуе ўсяго, што змяшчае ў сабе чалавек, але ж не кожны на гэта здатны. У яе вершах гаворка часцей ідзе пра каханне, так бы мовіць, няпоўнае, аднабаковае, балючае. У выніку атрымліваецца нейкі амаль песенны сюжэт:

А хмара такая магутная,
А дожджык дробненькі зусім.
Зямля непрыгожая, брудная,
І роспач застыла ва ўсім:

Ў травінцы, збялелай і тонкай,
Ў апушчаных пальцах бяроз,
У вуснах засмяглых рамонка...
О, як ім патрэбен быў дождж!

Каханне, як буру, я клікала –
Слязой пацалунак абег...
А хмара такая вялікая,
А дожджык драбненькі, як смех.

У жыццё прыходзяць расчараванні, “забітыя жаданні”, як кажа паэтэса, і за гэтым адчувалася нешта

---

² // Маладосць. - 1999. - № 3. - С. 253.

не прыдуманая, а перажытае. Жыццё не песціла, у першай палове 80-х быў даволі працяглы перыяд маўчання, што пакінула след у душы. Пра гэта – верш “Бяда”:

Як доўга ты збіралася, бяда.
Як доўга выпявала па зярнятку.
Ты каршуном кружыла ля гнязда,
Цікуючы душу, як птушанятка...

Паэтэса на тое яна і паэтэса, што не можа не агаліць, не выказаць муку сэрца, не ўвесці ўнутр сваіх перажыванняў чытача. Вось чатырохрадкоўе, а як шмат у ім сказана (упершыню надрукавана ў тыднёвіку “ЛіМ” 6 сакавіка 1987 года):

Мне так баляць
Мае забітыя жаданні,
Што я баюся
Нараджэння новых.

У яе, здараецца, хутка і рэзка мяняецца настрой: хваляванне развітання, сум адзіноты, горыч няздзейсных жаданняў.

І ад нязнанае тугі
Раптоўна сэрца страпянецца.
І не адчуюць берагі,
Што ў іх жывая хваля б’ецца.

І больш не забаліць лісцё
Сухой і стомленай галінцы.
І нема закрычыць усё,
Што ў свет не здолела прабіцца.

Сапраўдная творчасць тая, якая развіваецца, не стаіць на месцы. Гэтаму патрабаванню адпавядае лірыка В.Русілка. У 2004 годзе выйшаў яе другі зборнік – “Ажына”, які нагадвае выбранае аўтаркі. У зборніку “Табе” яна зыходзіла з таго, што паэзія з’яўляецца выявай пачуццяў, у “Ажыне” – больш думак, эмацыянальна аплодненых, болей жыццёвай мудрасці. У яе паэзіі не знойдзем нейкай адметнай характарыстыкі эпохі, але подых часу адчуваецца. На гэтым этапе яе лірыка выяўляе сабе анталогічны пачатак – боскасць чалавечага быцця.

І радасць, і слава, і шчасця імгненне,
І роднага дома парог –
Каб верыць: з табою ад нараджэння
Бог.
Хваробы, сумненні і расчараванні –
Каб зразумець ты змог,
Што гэтаму свету адно апраўданне –
Бог.

Свой душэўны вопыт яна ператварае ў духоўны, паэзія набывае характар малітоўнасці.

Беражы мяне, Божа, ад чорнай, гранітнай
Цяжкай пацеркі неперажытай слязы...
Светлы Божа! Малю Цябе гэтай малітвай,
Тых, хто мне дарагі, назаўжды зберажы!

Адзін з прыхільнікаў М.Цвятаевай, маючы на ўвазе яе зборнік вершаў “Версты” (1917-1920), пісаў: “Цветаевай выпала радасная і цяжкая доля – берагчы слова і любіць свет”. Гэта ўласціва і нашай паэтэсе. Слова Русілка імкнецца выканаць нейкую сакральную місію, прагне ўладкавання жыцця, сталасці чалавечай духоўнасці, гармоніі. Вечныя праблемы чалавека, яго духоўнасць, мараль яна ставіць у сучасны жыццёвы кантэкст. Матэрыялам яе творчасці па-ранейшаму застаюцца падзеі асабістага жыцця і пазнанне навакольнага свету. Яна ўмее знайсці паэзію ў штодзённых клопатах чалавека, яго радасцях і турботах, імкненнях і спадзяваннях, якія знаходзяць яскравае мастацка-вобразнае ўвасабленне ў яе творчасці. У лірыку пранікае драматызм быцця, які спалучаецца з захапленнем творчымі магчымасцямі чалавека, яго мужнасцю, нягаснаю надзеяй, устойлівацю гуманістычных парыванняў.

Новыя вершы яе багатыя разнастайнымі інтанацыйнымі адценнямі і рытмічным малюнкам, нечаканымі, філігранна распрацаванымі асацыяцыямі.

Ты што,
Пачула ў слове “роспач”
Сугучча выпадковае з пачаткам?
Ну, распачні.
Ну, пасмяшы людзей,
Адай сябе дарозе без аглядакі.
Яно то так. На што тут аглядацца.
Твой далягляд хутчэй не за гарою –
За горам.
Так бы мовіць, горагляд...

Радок, як бачым, атрымлівае поўнаwartаснае псіхалагічнае забяспячэнне, наталяецца праўдай думкі і пачуцця, а асацыяцыя “роспач-распачынаць” набывае нейкае драматычнае напаўненне.

Не трэба аднак думаць, што ў паэтэсы змрочны погляд на свет. Хутчэй наадварот. Усталявалася раўнавага, пабольшала веры ў свае сілы, спраўдзілася нешта з планаў і надзей.

Не знікае за далягляд і каханне. Без яго паэзія В.Русілка няпоўная, бо каханне ў яе разуменні – гэта стан душы, а душа ёсць усюды, дзе ёсць жыццё.

На асеннім беразе – ажына,
Гронкі пераспелае пяшчоты.
Восень нам ізноў наваражыла
Стрэчу пад пажоўклаю лістотай.

(“Ажына”)

Вобраз кахання як горка-салодкага пачуцця сведчыць пра тое, што паэтэса разумее супярэчлівасць, “плыннасць” (выраз Л.М.Талстога) унутранага свету чалавека.

На счарнелым за зіму снезе
Асядаюць імжой успаміны.
...Ён ніколі сюды не прыедзе,
Той далёкі, і ўжо не адзіны.

Нікуды я сама не паеду,
На парыў не хапае сілы.
За чужым і няпэўным следам
Наблукалася я, мой мілы.

У лірычнай герані, аднак, нягледзячы на ўсе няўдачы і непаразумеўні з каханым, на неадпаведнасць у пачуццях, на рэўнасць, няма адчування паражэння і закінутасці, адчування безвыходнай адзіноты. Яна разумее: так пабудаваны свет.

Каторы раз ратуюць вершы...
А мо яны і лёс мой вершаць?
Збыліся прадчуванні і прароцтвы,
Вось толькі шчасце...
Дзе яно і з кім?
Я сэрца словам разняволю
І падману ўсмешкай долю,
І шчаслівейшай між паэтак
Праснуся ў верасні сваім.

Паэты гэтага пакалення, як і В.Русілка, выпрацавалі духоўную стойкасць перад тварам нягод, імкнуцца ў глыбіню чалавечай душы, адчуваюць маральныя асновы жыцця. Пашырылася сацыяльна-філасофская аснова іх паэзіі, узрасла патрэба ў неабвержных ісцінах, спрадвечных каштоўнасцях (такіх, як сумненне, абавязак, чалавечнасць).

Трымаецца сваёй сцяжыны і В.Русілка. Друкуецца яна не часта, затое сярод яе твораў няма незавершаных, недапрацаваных ці выпадковых. Паэзія для яе часцей за ўсё выяўленне сутнасці ў кароткім выказванні. У вершах аўтар, як вядома, больш прымацаваны да мовы, чым у прозе, тым болей у звычайнай гаворцы. У вершы мова больш паслядоўна і поўна здзяйсняе сваю духоўную функцыю. Прымета яе стылю – лаканізм, яна па-ранейшаму сур’ёзная, але нешматслоўная.

Падаюць жоўта лісты...
Ды не шкада.
Гэта не тыя.
Не залатыя.
Яны не помняць

тых слоў

Майго любага.

Рэдка, але звяртаецца яна да японскай формы хоку, і ў цэлым удала. Варта аднак памятаць, што хоку патрабуе, каб у гэтых трох яго радках было слова, якое б намякала на пару года – калі было тое, пра што аўтар расказвае ў вершы.

Абараніла кандыдацкую дысертцыю, выкладае беларускую літаратуру ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П.М.Машэрава. Любіць свой горад:

Гэты горад прарастае ў маім сэрцы
Нетаропка, неахвотна і навек.
Успамінамі, якіх ужо не сцерці,
І абрысамі дамоў, завулкаў, рэк...
(“Віцебску”)

Цяпер і для В.Русілка наспела пара паэтычных падрахункаў і справаздач. Яе паэзія паступова рассоўвае свае часавыя і прасторавыя межы, павялічвае чалавеказнаўчыя магчымасці. Сфера “чалавечага” становіцца ёй усё больш даступнай, зразумелай у самых тонкіх сваіх адценнях. Ёсць падставы сказаць, што ў творчасці В.Русілка павялічваецца каэфіцыент асэнсавання жыццёвага матэрыялу, ступень духоўнага засваення сучаснага свету і свету сучасніка.

Нягледзячы, якое там надвор’е,
Рабі сваю работу, чалавек.
Лячы, пішы, адкрыццямі адорвай –
Любая непагода не навек.

Што сэнс жыцця так і застаўся тайнай
І што імгненнем трэба даражыць,
Мы позна разумеем. І адчайна
Хапаемся былое варушыць

А перастань. Мы ўсе жывем як можам.
А значыць так, як і магчыма жыць.
І хай даруе мне Магутны Божа,
Што я ўзялася некага вучыць.

Гэтаму вершу, як і многім іншым, хапае і сталасці, і глыбіні думкі, і нечаканасці заключнага сюжэтнага павароту, і выразнасці паэтычнага маўлення. Яна ідзе да вытанчанасці сваёй спавядальнай манеры.

“Мой выток, пачатак і аснова” – так назвала В.Русілка свой артыкул пра творчасць А.Салтука. “Матыў вернасці сваім выткам, - пісала яна, - іх жыццядайнай сіле, заўсёдная заклапочанасць лёсам роднай зямлі і землякоў, імкненне зверыць уласнае жыццё з Запаветам бацькоў – асноўны ідэйны стрыжань, які надае цэласнасць і значнасць паэзіі А.Салтука...”

Гэтак яна магла сказаць і пра сябе.

Завяршыць гаворку пра яе паэзію хочацца вось гэтым сімпатычным вершам:

І вось цяпер,
між сталых берагоў,
спазнаўшы ўсё -
і шчырасць, і знявагу -
шапчу другому:
“Дзякуй за любоў”.
Вам заяўляю:
“Дзякую за ўвагу!”

Можна з упэўненасцю сказаць, што гэта ўдзячнасць шчырай і добрай душы. У асобе В.Русілкі чытач знойдзе задушэўную субяседніцу, якая ўмее проста, без таннай патэтыкі гаварыць з чалавекам, не ўзвышаючыся над ім, не павучаючы яго.

Уладзімір Гніламедаў

БІАГРАФІЧНАЯ ДАВЕДКА

Вольга Русілка... Гэтае імя ўжо амаль трыццаць год упрыгожвае пісьменніцкі асяродак Прыдзвіння. Натхнёная паэтка, выдатны выкладчык, клапатлівая маці і проста добры чалавек вельмі ўдала спалучаюцца ў асобе гэтай жанчыны.

17 ліпеня 1959 года шчодрая на знакамітасці зямля Прынямоння падаравала жыццё яшчэ аднаму таленавітаму чалавеку – самабытнай паэтэсе Вользе Русілцы. А вёска Бершты Шчучынскага раёна з бруістай рачулкай Котрай стала калыскай маленства Вольгі. Бацькі будучай паэткі выходзілі ў дзяўчынцы такія якасці, як чулівасць, спагадлівасць, пашчотнасць. Прыгажосць жа мясцовых краявідаў, мілагучнасць роднага Слова і гасцінасць землякоў трывала замацаваліся ў памяці пісьменніцы і знайшлі адбітак у яе творчасці. Паэтычны дар Вольга Іванаўна атрымала ў спадчыну ад сваёй маці Любові Мікалаеўны, філолага па адукацыі, якая моцна захаплялася паэзіяй і навучыла дачку выражаць свае думкі і пачуцці пры дапамозе рыфмаванага радка.

Першая проба пяра адбылася яшчэ падчас вучобы ў школе, калі ў 1973 годзе шчучынская раённая газета “Савецкая вёска” змясціла на сваіх старонках вершы Вольгі “Кветкі” і “Восень”. А ў 1975-м васьмікласніца Вольга Русілка даслала ў “Настаўніцкую газету” сваё эсэ “Лісток з магутнага дрэва”, прысвечанае роднай мове.

Скончыўшы ў 1976 годзе сярэдняю школу, Вольга паступіла ў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт на філалагічны факультэт, які закончыла ў 1981-м з чырвоным дыпламам. У студэнцкія гады Русілка працягвала займацца любімай справай – служэннем паэзіі: была членам літаб’яднання “Узлёт”, кіраўніком якога быў Алег Лойка, друкавалася ў калектыўным зборніку “Вёсны”.

Працоўную біяграфію Вольга Іванаўна пачала настаўніцай беларускай мовы і літаратуры ў СШ № 25 г. Віцебска, які стаў для паэткі другім домам і “... прарос у яе сэрцы”. Завочна ў 1981 годзе паступіла ў аспірантуру пры Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы НАН Рэспублікі Беларусь, якую скончыла праз чатыры гады. З 1985 года – на выкладчыцкай працы ў Віцебскім дзяржаўным ўніверсітэце імя П.М. Машэрава. 1987 год – час абароны кандыдацкай дысертацыі на тэму “Праблемы развіцця сучаснай беларускай лірыкі”. Праз пяць год атрымала навуковую ступень дацэнта і ўзначаліла кафедру беларускай літаратуры віцебскай альма-матэр.

Вольга Русілка – аўтар звыш 90 навуковых, літаратурна-крытычных і метадычных публікацый па праблемах беларускай паэзіі і яе вывучэння ў школе, сярод якіх падручнікі “Родная літаратура. 7 клас”, “Беларуская літаратура. 8 клас” (у сааўтарстве з М. Лазаруком і І. Слесаравай) і метадычны дапаможнік да яго. Такія рэспубліканскія выданні, як часопісы “Польмя”, “Роднае слова”, штотыднёвік “ЛіМ” і іншыя змяшчаюць метадычныя распрацоўкі і парады Вольгі Іванаўны, а таксама крытычны погляд на творчыя дасягненні іншых пісьменнікаў.

Галоўная тэма паэтычнай творчасці В.І. Русілкі – Радзіма, яе непаўторная прыгажосць, гісторыя, людскія лёсы. Вершы прасякнуты філасофскім роздумам пра сэнс чалавечага жыцця і сапраўдныя духоўныя каштоўнасці.

Вольга Іванаўна з’яўляецца аўтарам зборнікаў паэзіі “Табе” (1996 г., Мінск), “Ажына” (2004 г., Мінск) і кнігі “Сучасная беларуская паэзія: творчыя індывідуальнасці” (2005 г., Віцебск). Паэтэса – адзін з аўтараў альманахаў “Дзвіна: Віцебшчына літаратурная” (1992, 2000, 2005, 2009 гг.), зборнікаў “Шчаслівы дзень” (на беларускай і грузінскай мовах, 1983), “Квадра” (1990), “Вёсны” (1997), “Валожыншчына літаратурная” (2006), “Літаратурный Брянск” (пераклад Т. Красновай-Гусачэнкі, 2006), зборніка паэтычнай

творчасці студэнтаў факультэта беларускай філалогіі і культуры ВДУ імя П.М. Машэрава “Факультэт паэзіі” (2007).

Вольга Русілка актыўна займаецца перакладчыцкай дзейнасцю. Так, у 1999 годзе Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Я. Коласа паставіў спектакль “Чума на вашы дзве сям’і” па п’есе Р. Горына ў перакладзе В. Русілка.

За шматлікія поспехі ў галіне літаратуры, актыўную педагогічную і грамадскую дзейнасць Вольга Іванаўна Русілка ўзнагароджана ганаровай граматай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, знакам “Выдатнік адукацыі”. Паэтэса з’яўляецца лаўрэатам абласной літаратурнай прэміі імя У. Караткевіча (2004 г.).

Вольга Русілка – член Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Жыве ў Віцебску.

КНИГІ

1. **Табе** : вершы / В.І. Русілка. – Мн. : Полымя, 1996. – 31 с.
2. **Ажына** : вершы / В.І. Русілка. – Мн. : Маст. літ., 2004. – 69 с.
3. **Сучасная** беларуская паэзія : творчыя індывідуальнасці : вучэб. дапам. [для студ. філал. спец. ВНУ] / В.І. Русілка. – Віцебск : ВДУ, 2005. – 99 с.
4. **В.І.Р.** : вершы, лірычныя мініяцюры. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2009. – 68 с.
* * *
5. **Родная** літаратура : падруч.-хрэстаматыя для 7 кл. / аўт.-склад. М.А. Лазарук, В.І. Русілка, І.М. Слесарава. – Мн. : Універсітэцкае, 1995. – 478 с.
6. **Родная** літаратура : падруч.-хрэстаматыя для 7кл. / аўт.-склад. М.А. Лазарук, В.І. Русілка, І.М. Слесарава. – 2-е выд. – Мн.: Універсітэцкае, 1997. – 478 с.
7. **Лявонава, П.І.** Родная літаратура ў 7 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў / П.І. Лявонава, В.І. Русілка, І.М. Слесарава. – Мн. : Універсітэцкае, 1999. – 176 с.
8. **Родная** літаратура : 7 кл. : эксперым. падруч.-хрэстаматыя для шк. з бел. і рус. мовамі навучання / аўт.-склад. М.А. Лазарук, В.І. Русілка, І.М. Слесарава. – Мн. : Рэд. часоп. ”Адукацыя і выхаванне”, 2000. – 518 с.
9. **Беларуская** літаратура : падруч. для 7 кл. агульнаадукац. шк. з бел. і рус. мовамі навучання / аўт.-склад. М.А. Лазарук, В.І. Русілка, І.М. Слесарава. – Мн. : Універсітэцкае, 2001. – 495 с.
10. **Слесарава, І.М.** Беларуская літаратура : вучэб. дапам. для 8 класа ўстаноў, якія забяспеч. атрыманне агульнай сярэд. адукац., з бел. і рус. мовамі навучання / І.М. Слесарава, М.А. Лазарук, В.І. Русілка. – Мн. : Маст. літ., 2006. – 446 с.
11. **Беларуская** літаратура : 8 клас : дапам. для вучняў : да падручніка “Беларуская літаратура. 8 клас” агульнаадукац. устаноў з бел. і рус. мовамі навучання з 12-гадовым тэрмінам навучання, аўтараў І.М. Слесарава, М.А. Лазарук, В.І. Русілка / [аўт.-склад. Г.У. Важнік]. – Мн. : Юніпресс, 2008. – 127 с.

МАСТАЦКІЯ ТВОРЫ, АПУБЛІКАВАНЫЯ ў ЗБОРНИКАХ І ПЕРЫЯДЫЧНЫХ ВЫДАННЯХ

1975 год

12. **Лісток** з магутнага дрэва : [эсэ] / В.І. Русілка // Настаўніцкая газета. – 1975. – 7 мая. – С. 2.

1976 год

13. **Новыя** вершы Олі Русілка // Савецкая веска. – 1976. – 2 сак. – Змест : Сіла мая. Мне сёння 16. “Прамачыла асінка ногі...”. “А мо дарма не верым мы...”.

1977 год

14. **Вершы** / В.І. Русілка // Вёсны : вершы членаў літаб’яднання “Узлет”. - Мн. : Выд-ва БДУ, 1977. – С. 7-8.

1978 год

15. **“Я не баюся паўтараць другіх...”** : [верш] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1978. – № 43 (27 кастр.). – С. 8.

1979 год

16. **Белая** птушка. “Мне не весела і не сумна...” : [вершы] / В.І. Русілка // Чырвоная змена. – 1979. – 4 ліп. – С. 4.

1980 год

17. **Дождж** за аўтобусным шклом : [верш] / В.І. Русілка // Беларускі ўніверсітэт. – 1980. – 12 чэрв.

1983 год

18. **“Ты – жыццё. Я цябе не прыдумваю...”**. “Усе. Я зусім спакойная...” : [вершы] : на грузін. і беларус. мовах / В.І. Русілка // Шчаслівы дзень. – Тбілісі : Выд-ва Тбіліскага ун-та, 1983. – С. 104-106.

1987 год

19. **“Гэта я – пад высокім абрываю...”**. “Я адчуваю ўсё істотай...”. “За тысячай халодных кіламетраў...”. “Мне так баляць няздзейсненыя жаданні...”. “Падаюць жоўта лісты...”. “Кінула трубку ў твар тэлефону...”. “Ты пазнаеш яе...” : [вершы] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1987. – № 10 (6 сак.). – С. 8.

1988 год

20. **Нечаканае** : [верш] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1988. – 8 ліст. – С. 4.

1989 год

21. **Просьба** : [верш] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1989. – 26 кастр. – С. 4.

1990 год

22. **“Гэта так легка...”**. “Упэўнена – самае мудрае – горы...”. “На вуснах у цябе сняжынка растае...” : [вершы] / В.І. Русілка // Квадра : вершы літаб’яднання “Узлет”. – Мн. : Універсітэцкае, 1990. – С. 99.

1992 год

23. **Белая** птушка. “Я не баюся паўтараць другіх...”. “Ты пазнаеш яе...”. “І ад нязнае тугі...”. “На вуснах у цябе сняжынка растае...” : [вершы] / В.І. Русілка // Дзвіна. Віцебшчына літаратурная : паэзія, пераклады, проза, успаміны, гумар : [зборнік] / уклад. А. Салтук. – Мн. : Маст. літ., 1992. – С. 78-79.

24. **Васьмірадкоўі** : [вершы] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1992. – № 8 (21 лют). – С. 8. – Змест : “І ад нязнае тугі...”. “Як мяне мама ратавала...”. “Маё жыццё прыснілася другому...”.

1994 год

25. **“Ад крыжака...”**. “Ты што...”. “Я люблю вечаровае сонца...”. Не! “Было каханне з першага погляду...” : [вершы] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1994. – 14 мая. – С. 8.

26. **“Мне так** баляць...”. “Маё жыццё прыснілася другому...”. “Ты што, пачула ў слове “роспач”...”. “Ты мяне віншуеш са святам...”. Не! “Было каханне з першага погляду...”. “Мне не весела і не сумна...”. “Спектакль пачаўся...”. “Веру...” : [вершы] / В.І. Русілка // Роднае слова. – 1994. - № 7-8. – С. 157.

27. **Котра.** Бяда : [вершы] / В.І. Русілка // Польшыя. – 1994. – № 12. – С. 38.

1995 год

28. **Памылка.** “Мой прыветны, прасветлы верасень...” “Атулі мяне белым, зіма...” Дома. Ноччу. “Я не прашу спыніцца час...” “Я люблю вечаровае сонца...” : [вершы] / В.І. Русілка // Маладосць. – 1995. – № 3. – С. 7-10.

1999 год

29. **І светлы прысмак успамінаў :** [вершы] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1999. – 2 сак. – С. 7. – Змест : Жаргачкі. Студэнцкі ўспамін. Надзея. Позняе спатканне. “Я шкадую цябе...” Хмельнае.

30. **Хмельнае.** Жаргачкі. “На белым свеце цудаў не бывае...” “Я шкадую цябе...” : [вершы] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1999. – № 26 (2 ліп.). – С. 9.

31. **Жаргачкі.** “Вось так – запозненыя кветкі...” Хмельнае. “Мы з табою даўно ўсе адно аднаму прашапталі...” “На белым свеце цудаў не бывае...” : [вершы] / В.І. Русілка // Польшыя. – 1999. – № 9. – С. 139-140.

2000 год

32. **“Што табе, мой мілы сказаць...”** “Было каханне з першага погляду...” “Ты мяне віншуеш са святам...” “Ты памыліўся, памыліўся...” : [вершы] / В.І. Русілка // Дзвіна. Віцебшчына літаратурная : альманах. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2000. – Вып. 3. – С. 65-66.

33. **Матылькі.** “Не сніся, рэчанька...” Дома : [вершы] / В.І. Русілка // Дзянніца. – 2000. – 26 студз.

34. **“Я вершаў не выспеўвала ніколі...”** : [верш] / В.І. Русілка // Ніва. – 2000. – 5 верас. – С. 5.

2001 год

35. **“Мой прыветны, прасветлы верасень...”** : [вершы] / В.І. Русілка // Вечерний Витебск. – 2001. – 6 апр. – С. 7. – Змест : “Да мяне прытулілася Слова...” Памылка. “Было каханне з першага погляду...” “Ты мяне віншуеш са святам...” “Вось так – запозненыя кветкі...” “Ясны месяц і ранняя зорка...” “Мой прыветны, прасветлы верасень...” “Атулі мяне белым, зіма...” Жаргачкі. Ажына. “З такой насцярогай глядзіць толькі кошка...”

36. **“Сышлі ў нябыт мае дзяды...”** : [верш] / В.І. Русілка // Беларуская нива. – 2001. – 27 окт. – С. 1.

2003 год

37. **Вершы** / В.І. Русілка // Краса і сіла : анталогія беларускай паэзіі XX ст. / М. Скобла. – Мн., 2003. – С. 740.

38. **Э-Э...** (эратычныя эпіграмы) / В.І. Русілка // Народнае слова. – 2003. – 13 лют. – С. 8.

39. **“Я шкадую цябе...”** Ажына. “І радасць, і слава, і шчасця імгненне...” “Мы з табою даўно...” “Нягледзячы якое там надвор’е...” : [вершы] / В.І. Русілка // Народнае слова. – 2003. – 5 ліп. – С. 5.

40. **На паэтычнай хвалі.** Матылькі. Віцебску. Ажына : [вершы] / В.І. Русілка // Анастасія. – 2003. – № 3 (окт.). – С. 7.

2004 год

41. **Ажына.** “Як прыгожа бывае...” Віцебску. “І радасць, і слава, і шчасця імгненне...” : [вершы] / В.І. Русілка // Польшыя. – 2004. – № 3. – С. 113-114.

42. **“Каторы раз ратуюць вершы...”**. Ажына. “З такой насцярогай глядзіць толькі кошка...”. “На дарогі нанізваю пацеркі лёсу...”. Дух і душа. “Ну і хопіць. Так нагаравала...”. Студэнцкі ўспамін : [вершы] / В.І. Русілка // Маладосць. – 2004. - № 3. – С. 113-114.

43. **Э-Э...** (эратычныя эпіграмы) / В.І. Русілка // Вожык. – 2004. - № 3. – С. 5.

44. **Ажына**. “Мой прыветны, прасветлы верасень...”. “Атулі мяне белым, зіма...”. “Маё жыццё прыснілася другому...”. Цягнік Віцебск-Мінск. “На белым свеце цудаў не бывае...”. “Каторы раз ратуюць вершы...” : [вершы] / В.І. Русілка ; уступ. арт. Ф. Сіўко // Витьбичи. – 2004. – 25 нояб. – С. 11.

2005 год

45. **Ажына**. Зіма-2004. “З такой насцярогай глядзіць толькі кошка...”. Метро. Трыба. “І радасць, і слава, і шчасця імгненне...” : [вершы] / В.І. Русілка // Дзвіна. Віцебшчына літаратурная : альманах / уклад. і рэд. Ф. Сіўко. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2005. – Вып. 4. - С. 61-63.

46. **Дух і душа** : [вершы] / В.І. Русілка // Беларуская нива. – 2005. – 4 фев.

47. **Я словам сэрца разняволю** : [вершы] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 2005. – 5 сак. – С. 4. – Змест : “Як прыгожа бывае, дагарае жанчына...”. “Як мяне мама ратавала...”. Ажына. “Так не чакана, не жадана...”. Не! “Атулі мяне белым, зіма...”. “Маё жыццё прыснілася другому...”. “Каторы раз ратуюць вершы...”. Трыялет.

48. **Стихи** / О.И. Русилко ; пер. с беларус. Е. Голубева // Динабургский вестник. – 2005. – 8 окт. – С. 27.

49. **Твое** останется твоим... : [стихи] / О.И. Русилко ; пер. с беларус. Тамары Красновой-Гусаченко // Неман. – 2005. – № 10. – С. 111-113. – Содерж.: “Как, мама, ты меня спасала...”. “Это так легко...”. Хмельное. “На белом свете чуда не бывает...”. “Мы с тобою давно...”. “Льет дождик за автобусным...”. “Мне не весело...”. “Не битая ни мужем, ни судьбой...”. “Твое останется твоим...”. “Твори добро – в погоду, непогоду...”.

2006 год

50. **Стихи** / О.И. Русилко // Литературный Брянск : альманах. – Брянск : Изд-во “Брянск. писатели”, 2006. – № 2. - С. 183-185.

51. **Вершы** / В.І. Русілка // Анталогія любоўнай лірыкі / уклад. Я. Сіпакоў. – Мн., 2006. - Кн. 4 : Свет на дваіх. Деловая печать. [Золотой улей].

52. **Жартачкі** : [верш] / В.І. Русілка // Беларуская нива. – 2006. – 13 янв. – С. 1.

53. **І пакуль** мяне мама чакае... : [вершы] / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 2006. – 12 снеж. – С. 4. – Змест : “Прытулі мяне, мама, да сэрца...”. “Якое такое каханне...”. Камандзіроўка. Дзвіне. “Жы-ва-я! Нягледзячы на лёс...”. “Ты так і не заўважыў, Божа мой...”. “І вось цяпер, між сталых берагоў...”.

2007 год

54. **“Ты не** ведаеш...”. “Ты так і не заўважыў, Божа мой...”. “Жы-ва-я! Нягледзячы на лёс...”. Сцежка. “Гэта як подых...”. “Якое такое каханне...”. Вяртанне. “Ён не вернецца...”. На развітанне. “І вось цяпер...” : [вершы] / В.І. Русілка // Полюмя. – 2007. - № 3. – С. 3-5.

2008 год

55. “**Сцежка**, сцежачка, сцяжынка...”. Аднакурснікам. Эcran. “Ты ўздыхаеш разгублена: “Восень”...”. “Я знаю...”. “Як верш даецца...”. “Пад ветлівым восеньскім сонцам...”: [вершы] / В.І. Русілка // Польша. – 2008. – № 1. – С. 52-53.

56. **Вяртанне**. Паэтычны сінтаксіс. Ільдзінкі : [вершы] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. - 2008. - № 16 (18 крас.). – С. 8.

57. “**Стукнула** птушка жалобная...”: [верш] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 2008. – № 49 (5 снеж.). – С. 15.

2009 год

58. “**Сцежка**, сцежачка, сцяжынка...”. “Прытулі мяне, мама, да сэрца...”. “Якое такое каханне...”. “Ты не ведаеш...”. Камандзіроўка. “Жы-ва-я! Нягледзячы на лёс...”. “І вось цяпер, між сталых берагоў...”. Вяртанне. “Гэта як подых...”. Эcran. Люстэрка. “Як верш даецца...”. “Крызіс сярэдняга ўзросту”: [вершы] / В.І. Русілка // Дзвіна. Віцебшчына літаратурная, 2009 : альманах / рэд.-уклад. Т.І. Краснова-Гусачэнка [і інш.]. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2009. – С. 140-146.

59. “**Адпываю**, адпываю...”. “Белы пачатак...”. “Старыя лісткі...”. “Дачушка!..”. Дачцэ : [вершы] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 2009. – № 38 (9 кастр.). – С. 8.

ПЕРАКЛАДЫ

60. **Голубеў, Я.** “Ламаліся надвое лэдзіны...”. “Мы памаўчым. Нам ясна ўсе да болю...”. “Як ляцяць нячутна дні!...”. “Ля Шчары – млявая спякота...”. “Сонца падала ў бездань сну...”: [вершы] / Яўген Голубеў ; пер. з рус. Вольгі Русілка // Літаратура і мастацтва. - 2005. - № 43 (28 кастр.). – С. 11.

61. **Голубеў, Я.** Бычок. Верабейка : [вершы] / Яўген Голубеў ; пер. з рус. Вольгі Русілка // Вясёлка. - 2008. - № 7. – С. 22.

НАВУКОВЫЯ І НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНЫЯ ПРАЦЫ

62. **Военно-патрыятычныя** мотивы в современной белорусской лирике / О.И. Русилко // Великая победа как важный фактор мира и социального прогресса : тезисы докладов межвуз. науч.-теорет. конф. / редкол.: М.А. Слемнёв [и др.] – Витебск, 1985. – С. 151-153.

63. **Художественная** литература как средство воспитания детей в семье / О.И. Русилко // Психолого-педагогические проблемы семейного воспитания : тезисы докл. респ. науч.-практ. конф. – Могилев, 1985. – С. 211-212.

64. **Маральнае** як агульначалавечае і грамадзянскае / В.І. Русілка // Беларуская літаратура. – 1986. – Вып. 14. – С. 20-29.

Канцэпцыя асобы ў лірыцы А. Вяцінскага.

65. **Факт** і вобраз у грамадзянска-публіцыстычнай лірыцы / В.І. Русілка // Весн. бел. ун-та. Сер. 4, Філалогія, журналістыка, педагогіка, псіхалогія. – 1986. - № 1. – С. 3-7.

66. **Праблемы** развіцця сучаснай беларускай грамадзянска-публіцыстычнай лірыкі : аўтарэферат канд. дысертацыі / В.І. Русілка. – Мн., 1987. – 25 с.

67. **Образ** туженика в современной белорусской гражданско-публицистической лирике / О.И. Русилко // Совершенствование воспитательной функции производственного коллектива в условиях социально-экономического ускорения : тезисы докладов межвуз. науч.-практ. конф. – Витебск, 1987. – С. 134-136.
68. **Глыбіня** баразны / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1987. – № 26 (26 чэрв.). – С. 5. - Рэц. на кн.: Асенняя пошта лістоты : вершы і паэма / П.М. Макаль. – Мн. : Маст. літ., 1986. – 150 с.
69. **Пакуль** карані ў зямлі... / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1987. – 28 жн. – С. 4. - Рэц. на кн.: Маўчанне перуна : новая кніга / Р.І. Барадулін. – Мн. : Маст. літ., 1986. – 302 с.
70. **“З надзеяй** на заўтра...” / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1988. – 8 снеж. – С. 4. - Рэц. на кн.: На далонях жыцця : вершы і паэма / А.У. Салтук. – Мн. : Маст. літ., 1988. – 125 с.
71. **Развіцце** асацыятыўнага мыслення школьнікаў пры вывучэнні сучаснай беларускай лірыкі / В.І. Русілка // Совершенствование филологического образования студентов в свете реформы общеобразовательной и профессиональной школы : материалы респ. науч.-метод. конф. (Минск, 27-28 марта 1987 г.). – Мн., 1989. – С. 70-71.
72. **Паэтычнае** асэнсаванне Якубам Коласам праблемы “Мастак і народ” / В.І. Русілка // Каласавіны : тэзісы дакладаў і паведамленняў навук. канф. – Мн., 1989. – С. 14-17.
73. **Навошта** нам неба? / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1989. – № 10 (10 сак.). – С. 6-7. - Рэц. на кн.: Каханне : вершы / Р.А. Баравікова. – Мн. : Маст. літ., 1988. – 174 с.
74. **Некаторыя** вобразавыя тэндэнцыі ў сучаснай беларускай, рускай, украінскай лірыцы / В.І. Русілка // Сопоставительное литературоведение: подходы, критерии, опыт. – Витебск, 1990. – С. 101-104.
75. **Воспитательная** работа по специальности в условиях лагеря / аўт.-склад. В.І. Туркоўскі, В.І. Русілка, В.В. Глаздоўская. – Витебск, 1990.
76. **“Душа** души шукае...” / В.І. Русілка // Каласавіны : да 65-годдзя выхаду ў свет паэмы “Сымон-музыка”. – Мн., 1990.
77. **“Адна** зямля, адзінае жыццё...” / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1990. - № 14 (6 крас.). – С. 6. - Рэц. на кн.: Сповідзь бяссоннай душы : лірычны дзёнік / Л.М. Галубовіч. – Мн. : Маст. літ., 1989. – 222 с.
78. **Курсавыя** працы па методыцы выкладання беларускай літаратуры / склад. В.І. Русілка. – Віцебск, 1991. – 27 с.
79. **Творчасць** А. Куляшова і ідэйна-мастацкія пошукі сучаснай беларускай лірыкі / В.І. Русілка // А.А. Куляшоў і вывучэнне яго творчасці ў ВНУ і школе ў кантэксце сучаснай беларускай літаратуры. – Магілёў, 1991. – С. 30-32.
80. **Гурткі** філалагічнага профілю ў летнім лагере / В.І. Русілка // Кружковая работа в летнем лагере. – Витебск, 1991. – С. 68-74.
81. **Нястомны** пошук ідэалу / В.І. Русілка // Беларуская мова і літаратура ў школе. – 1991. - № 1. – С. 77-78. - Рэц. на кн.: Станоўчы герой у беларускай літаратуры: савецкі перыяд : кн. для настаўніка / П.К. Дзюбайла. - Мн. : Нар. асвета, 1990. – 224 с.
82. **Выкладанне** беларускай літаратуры ў класах з паглыбленым вывучэннем выяўленчага мастацтва і архітэктуры / В.І. Русілка // Дифференцированное обучение в средней школе : сб. науч. трудов. – Витебск : ВПИ, 1992. – С. 80-84.
83. **Трывожная** лінія сэрца / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1992. - № 7 (14 лют.). – С. 6-7. - Рэц. на кн.: Заклінанне : кн. паэзіі / С.І. Законнікаў. – Мн. : Маст. літ., 1991. – 151 с.

84. **Спасціжэнне** лірычнага верша на ўроку літаратуры / В.І. Русілка // Праблемы нацыянальнай філалагічнай адукацыі ў ВНУ Беларусі : матэрыялы рэсп. навук.-метад. канф. (22-23 крас. 1992 г.). – Гродна : ГрГУ, 1993. – С. 97-101.

85. **Колеравая** палітра паэм Якуба Коласа “Новая зямля” і “Сымон-музыка” : сімвалічнае і псіхалагічнае значэнне / В.І. Русілка // Каласавіны : матэрыял дакладаў. – Мн., 1993. – С. 20-27.

86. **Колеравая** палітра паэмаў Якуба Коласа “Новая зямля” і “Сымон-музыка” / В.І. Русілка // Роднае слова. – 1993. - № 11. – С. 25-29.

87. **Ягога** колеру родны кут / В.І. Русілка // Звязда. – 1993. – 12 ліст. – С. 2.

Ракурс прачытання паэмы Я. Коласа “Новая зямля”: да 70-годдзя паэмы.

88. **Умоўна-асацыятыўны** вобраз у лірыцы А. Куляшова / В.І. Русілка // А.А. Куляшоў і вывучэнне яго творчасці ў ВНУ і школе ў кантэксце сучаснага літаратурнага працэсу. – Магілёў, 1994. – С. 21-23.

89. **Лірычная** паэзія на ўроку літаратуры : вопыт творчага навучання / В.І. Русілка // Беларуская мова і літаратура : праблемы навучання і вывучэння ў сярэдняй і вышэйшай школе : матэрыялы рэсп. навук.-практ. канф. (Мінск, лістап. 1994 г.). – Мн. : БДУ, 1994. – С. 212-214.

90. **Педагагічныя** ідэі К.Д. Ушынскага і першыя беларускія чытанкі / В.І. Русілка // Научно-теоретическое наследие К.Д. Ушинского и современные проблемы развития педагогических наук. – Витебск, 1994. – С. 8.

91. **Вобраз-сімвал** восені ў лірыцы Я. Коласа / В.І. Русілка // Каласавіны. – Мн., 1994. – С. 28-32.

92. **Супастаўленне** як прыём творчага навучання паэзіі / В.І. Русілка // Беларуская-руская-польская супастаўляльнае мовазнаўства і літаратуразнаўства. – Віцебск, 1994.

93. **Вывучэнне** лірычнай паэзіі ў школе / В.І. Русілка. – Віцебск, 1994.

94. **Голас** магутнага дрэва: новыя вершы М. Танка / В.І. Русілка // Роднае слова. – 1994. - № 9. – С. 17-18.

У дапамогу настаўніку.

95. **Самыя** добрыя песні / В.І. Русілка // Віцебскі рабочы. – 1994. – 30 ліст. – С. 3.

Аб паэзіі А. Канапелькі.

96. **Акропаль** па-беларуску, ці ратаванне прыгажосцю / В.І. Русілка // Польшча. – 1995. - № 3. – С. 243-248. - Рэц. на кн.: Акропаль. Вершы. Эсэ / Л. Дранько-Майсюк. – Мн. : Маст. літ., 1994.

97. **Кубак** памяці / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 1995. – 8 верас. – С. 6-7. - Рэц. на кн.: Кубак блакіту : вершы і паэма / К. Камейша. – Мн. : Маст. літ., 1994.

98. **Вобраз-сімвал** коласа ў паэме Я. Коласа “Сымон-музыка” / В.І. Русілка // Каласавіны. – Мн., 1996. – С. 11-15.

99. **Генадзь** Бураўкін: непаўторнасць паэтычнага стылю / В.І. Русілка // Пісьменства і друк на Віцебшчыне: гісторыя і сучаснасць : рэгіянальная навук. канф. (15-16 кастр. 1996 г.) / Віцеб. дзярж. ун-т. – Віцебск : ВДУ, 1996. – С. 66-67.

100. **Лазарук, М.** У святле жанравай спецыфікі / М. Лазарук, В. Русілка, І. Слесарава // Роднае слова. – 1996. - № 1. – С. 3-8.

Пра новы падручнік па літаратуры для 7-га класа.

101. **Прыкладнае** планаванне ўрокаў беларускай літаратуры па тэмах “Лірыка і лірычныя жанры”. “Ліра-эпічныя жанры” ў VII класе / В.І. Русілка // Роднае слова. – 1996. – № 8. – С. 105-119.

102. **Творчасць** Сакрата Яновіча і традыцыі лірычнай прозы Янкі Брыля / В. Русілка, І. Саматой // Беларуска-руско-польскае супастаўляльнае мовазнаўства і літаратуразнаўства : матэрыялы IV міжнар. навук. канф. / адк. рэд. Г.М. Мезенка. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 1997. – Ч. 3. – С. 417-422.

103. **Літаратурна-краязнаўчыя** чытанні. Першыя літаратурна-краязнаўчыя чытанні, прысвечаныя творчасці Яна Баршчэўскага (1794-1851), 9 лістап. 1996 г., в. Гарбачэва Расон. р-на / аўт.-уклад. В.Ю. Бароўка, А.М. Дарафееў, В.І. Русілка. – ВДУ, 1997. – 16 с.

104. **Вучыць** чалавечнасці / В.І. Русілка // Польшча. – 1997. - № 5. – С. 259-274.

Штрыхі да літаратурнага партрэта А. Вярцінскага.

105. **Класічныя** формы лірыкі ў сучаснай беларускай паэзіі / В.І. Русілка // Актуальныя праблемы творчасці А. Куляшова ў ВНУ і ў школе. – Магілёў, 1999. – С. 17-21.

106. **Сучасныя** тэндэнцыі ў навучанні беларускай, рускай, польскай літаратуры (VI-VIII кл. агульнаадукацыйных школ) / В.І. Русілка // Беларуска-руско-польскае супастаўляльнае мовазнаўства, літаратура-знаўства, культуралогія : матэрыялы V міжнар. навук. канф. (Віцебск, 25-27 мая 2000 г.) / пад рэд. Л.М. Вардамацкага, А.М. Мезенкі. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2000. – С. 167-168.

107. **Творчасць** Яна Баршчэўскага ў школе / В.І. Русілка // Ян Баршчэўскі і яго час : матэрыялы II міжнар. чытанняў (11-12 лістап. 1998 г., г. Полацк) / пад рэд. А.М. Дарафеева. – Віцебск : ВДУ імя П.М. Машэрава, 1999. – С. 49-52.

108. **Класічныя** формы верша ў сучаснай беларускай паэзіі / В.І. Русілка // TERRA ALBA I : праблемы беларускага літаратуразнаўства. – Мн., 2000. – С. 192-196.

109. **Анатоль** Вярцінскі / В.І. Русілка // Літаратурныя постаці Віцебшчыны / пад рэд. А.У. Русецкага, В.І. Русілка. – Віцебск, 2001. – С. 53-74.

110. **Належыць** будучыні / В.І. Русілка // Польшча. – 2001. - № 12. – С. 313-317. - Рэц. на кн.: Уладзімір Караткевіч: праз гісторыю ў сучаснасць : нататкі літ. творчасці / А. Русецкі. – Мн. : Маст. літ., 2000. – 300 с.

111. **Развіцце** творчых здольнасцяў вучняў на ўроках беларускай літаратуры ў 7 кл. / В.І. Русілка // Навукова-педагагічная і літаратуразнаўчая спадчына акадэміка М.А. Лазарука. – Мн., 2002.

112. **Аналіз** мастацкага твора ў яго жанравай спецыфіцы / В.І. Русілка // Актуальныя праблемы літаратурнай адукацыі на сучасным этапе рэформы школы : матэрыялы навук.-практ. канф. – Мн., 2003. – С. 29-33.

113. **Жанравы** аспект вывучэння творчасці Янкі Купалы ў 7 класе / В.І. Русілка // Актуальныя праблемы выкладання мовы і літаратуры ў сярэдняй і вышэйшай школе : матэрыялы рэсп. навук. канф. – Гродна, 2003. – С. 22-25.

114. **Падручнік** Надзеі Панасюк “Беларуская скарбніца” (8 кл.) у сістэме літаратурнай адукацыі на Беласточчыне / В.І. Русілка // Беларуска-руско-польскае супастаўляльнае мовазнаўства, літаратуразнаўства, культуралогія : матэрыялы VI міжнар. навук. канф. (Віцебск, 15-17 мая 2003 г.) / пад рэд. Л.М. Вардамацкага, Г.М. Мезенкі. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2003. - Ч. 2. – С. 109-110.

115. **Духоўны** і душэўны вопыт Льва Талстога ў сучасным прачытанні / В.І. Русілка // Наследзіе Л.Н. Толстого и современность : 175 лет со дня рождения : сб. материалов науч. конф. 13-14 нояб. 2003 г. / редкол.: А.А. Нестеренко [и др.]. – Витебск : Изд-во УО “ВГУ им. П.М. Машерова”, 2003. – С. 136-138.

116. **Кантрольныя** працы па літаратуразнаўчых дысцыплінах : практыкум / В.І. Русілка, В.Ю. Бароўка [і інш.]. - Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2003. – 17 с.
117. **Асэнсаванне** тэмы Вялікай Айчыннай вайны ў лірыцы А. Салтука / В.І. Русілка // Віцебшчына ў гады Вялікай Айчыннай вайны : матэрыялы рэсп. навук.-практ. канф. / Віцеб. дзярж. ун-т. – Віцебск : ВДУ, 2004. – С. 116-117.
118. **Паэзія** Я. Баршчэўскага ў перакладзе А. Канапелькі / В.І. Русілка // Ян Баршчэўскі ў славянскім свеце (да 210-годдзя з дня нараджэння) : зб. навук. арт. удзельн. IV Міжнар. чатанняў, 18-19 мая 2004 г. / пад рэд. В.І. Русілка, В.Ю. Бароўкі. – Віцебск, 2004. – С. 99-101.
119. **Мастацкае** асэнсаванне тэмы Вялікай Айчыннай вайны ў лірыцы А. Вярцінскага / В.І. Русілка // Европа во Второй мировой войне: история, уроки, современность. – Витебск, 2005. – С. 124-126.
120. **Изучение** литературного произведения в его родовой специфике (дифференциация методов и приемов школьного анализа) / О.И. Русилко // Язык и культура : материалы XIV Междунар. конф. им. проф. С. Бураго (20-24 июня 2005 г.). – Киев : Изд-во им. С. Бураго, 2005. - Т. 10. – С. 121-125.
121. **Вывучэнне** літаратурнага твора ў яго родавай і жанравай спецыфіцы / В.І. Русілка // Наука и образование в условиях социально-экономической трансформации общества : материалы VIII Междунар. науч.-метод. конф. - Мн. : ЗАО “Современные знания”, 2005. – Ч. 2. – С. 17-18.
122. **Творчая** індывідуальнасць паэта : праграма курса на выбар для 12 кл. / В.І. Русілка. – Мн. : Выд-ва Нац. ін-та адукацыі РБ, 2005. – 12 с.
123. **Праграма** курса на выбар “Творчая індывідуальнасць паэта”: (12 клас : 36 гадзін) / В.І. Русілка // Беларуская мова і літаратура. – 2005. – № 7. – С. 26-31.
124. **[Анкета : меркаванні аб суадносінах сучаснай літаратуры і сучаснай адукацыі]** / В. Русілка, П. Лявонава // Літаратура і мастацтва. – 2005. - № 47 (25 лістап.). – С. 12.
- Праблемы школьнага падручніка па беларускай літаратуры.*
125. **“Мой выток**, пачатак і аснова” : паэзія Алега Салтука / В.І. Русілка // Роднае слова. – 2005. – № 12. – С. 10-12.
126. **Лойкавы** скрыжалі паэзіі / В.І. Русілка // Беларускае літаратуразнаўства : навук.-метадыч. альманах / Бел. дзярж. ун-т. – Мінск, 2006. – Вып. 2. – С. 9-12.
127. **Віцебск.** Літаратурная жизнь / В.І. Русілка // Республика Беларусь : энциклопедия : в 6 т. / редкол.: Г.П. Пашков [и др.]. – Мн. : БелЭн, 2006. – Т. 2. - С. 685-686.
128. **Шлях** да вяршынь / В.І. Русілка // Люблю наш край... : Валожыншчына літаратурная : проза, паэзія, публіцыстыка, драматургія, ліставанне / уклад. В. Рагойшы. – Мн. : Маст. літ., 2006. – С. 258-261.
- Жыццёвы шлях Аркадзя Русецакага.*
129. **Таранеўскі, В.У.** Гісторыя беларускай літаратуры XI-XVII стст. : вучэб.-метадыч. комплекс для студэнтаў дзённай і завочнай форм навучання / В.У. Таранеўскі ; навук. рэд. В.І. Русілка. – Віцебск : УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – 85 с.
130. **Купалаўска-коласаўскія** чытанні : да 125-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа : зб. артыкулаў удзельнікаў студ. навук. канф., 22 мая 2007 г., г. Віцебск / пад рэд. Г.А. Арцяменка, В.І. Русілка. – Віцебск : ВДУ, 2007. – 77 с.
131. **Тэсты** па методыцы выкладання беларускай літаратуры / аўт.-склад.: В.І. Русілка, І.В. Саматой. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – 26 с.
132. **З любоўю** да слова // Факультэт паэзіі : дапаможнік : [творы студэнтаў і выпускнікоў факультэта ФБФК] / пад рэд. В.І. Русілка. – Віцебск : ВДУ, 2007. – С. 3.

Уступны артыкул да кнігі.

133. **Дыферэнцыяцыя** метадаў і прыёмаў школьнага аналізу літаратурных твораў з улікам іх родава-жанравай спецыфікі / В.І. Русілка // Куляшоўскія чытанні : матэрыялы міжнар. навук.-практ. канф. (26-27 крас. 2007 г.). – Магілёў, 2007. – С. 333-335.

134. **Асоба** Э. Ажэшкі і гістарычныя падзеі канца XIX стагоддзя ў паэме Любові Русілкі “Алея Элізы” / В.І. Русілка // Актуальныя праблемы из исторического прошлого и современности в общественно-гуманитарных и социо-религиоведческих науках Беларуси, ближнего и дальнего зарубежья : материалы междунар. науч.-теорет. конф. (Витебск, 19-20 апр. 2007 г.) / редкол. В.А. Космач [и др.]. - Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – Ч. 2. - С. 379-381.

135. **Рэцэпцыя** вобраза Э. Ажэшкі ў паэме Любові Русілкі “Алея Элізы” / В.І. Русілка // Таленавітыя жанчыны Беларусі ў культурнай, навуковай і мастацкай прасторы свету : зб. матэрыялаў міжнар. навук. канф. (Мазыр, 24-25 мая 2007 г.). – Мазыр, 2007. – С. 134-138.

136. **Ідэйна-мастацкая** канцэпцыя паэмы Любові Русілкі “Алея Элізы” / В.І. Русілка // Шлях да ўзаемнасці : матэрыялы міжнар. навук. канф. (Гродна, 26-27 кастр. 2006 г.). – Гродна, 2007. – С. 115-121.

137. **Шматграннасць** таленту / В.І. Русілка // Барыс Беляжэнка : да 70-годдзя з дня нараджэння : біябібліягр. паказальнік. – Віцебск : Віцеб. абл. бібліятэка імя У.І. Леніна. – С. 5-8.

138. **Гладкова, Г.А.** Айчынная і сусветная літаратура : вучэб.-метад. комплекс для студэнтаў неспецыяльных факультэтаў дзённай і завочнай форм навучання / Г.А. Гладкова ; навук. рэд. В.І. Русілка. – Віцебск : УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2008. – 88 с.

139. **Літаратурныя** контакты Витебска и Даугавпилса / О.И. Русилко // Latgale ka kulturas pierobeza, Daugapils universitates akademiskais apgads “Sault”, 2008. – С. 261-266.

140. **Спасціжэнне** мудрасці і гармоніі (паэзія Максіма Танка ў X класе з паглыбленым узроўнем вывучэння літаратуры) / В.І. Русілка // Шостыя Танкаўскія чытанні : да 125-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа і 95-годдзя з дня нараджэння Максіма Танка : зб. навук. арт. / рэдкал.: Г.Я. Адамовіч [і інш.] ; адк. рэд. А.І. Лугоўскі. – Мн. : БДПУ, 2008. – С. 230-232.

141. **Тэма** Першай сусветнай вайны ў беларускай паэзіі / В.І. Русілка // Первая мировая война: история, геополитика, уроки истории и современность : к 90-летию окончания Первой мировой войны и началу формирования Версальско-Вашингтонской системы международных отношений : материалы междунар. науч. конф. (Витебск, 11-12 ноябр. 2008 г.) / редкол. В.А. Космач [и др.]. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2008. – С. 319-320.

142. **Барыс** Беляжэнка / В.І. Русілка // Літаратурныя постаці Віцебшчыны: гісторыя і сучаснасць : зб. навук. арт. / рэдкал.: В.І. Русілка (наук. рэд.) [і інш.]. - Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2008. – С. 106-112.

143. **Алег** Салтук / В.І. Русілка // Літаратурныя постаці Віцебшчыны: гісторыя і сучаснасць : зб. навук. арт. / рэдкал.: В.І. Русілка (наук. рэд.) [і інш.]. - Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2008. – С. 112-119.

144. **Вечны** голас магутнага дрэва / В.І. Русілка // Літота : зб. матэрыялаў для вучняў. – Мн. : Нац. ін-т адукацыі, 2008. – С. 31-34.

145. **Эпас**, лірыка, драма: дыферэнцыяцыя метадаў і прыёмаў школьнага аналізу твораў / В.І. Русілка // Літаратурная адукацыя ў Беларусі на сучасным этапе: новыя падыходы і тэндэнцыі : зб. навук. арт. / уклад. А.І. Бельскі ; рэдкал. Г.У. Пальчык [і інш.]. – Мн. : Нац. ін-т адукацыі, 2008. - С. 171-174.

146. [Пра творчасць студэнткі III курса ФБФК ВГУ імя П.М. Машэрава Тацяны Дубоўскай] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 2008. – № 13 (28 сак.). – С. 8.

147. [Пра творчасць студэнткі III курса ФБФК ВГУ імя П.М. Машэрава Іны Сняжковай] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 2008. – № 31 (1 жн.). – С. 8.

148. **Паэтычныя** ўрокі чалавечнасці / В.І. Русілка // Вярцінскі А. Выбраныя творы / уклад., камент. А. Вярцінскага; прадм. В. Русілка. – Мн. : Кнігазбор, 2009. – (Беларускі кнігазбор). – С. 5-20.

Прадмова да кнігі.

149. **Спецэфіка** вывучэння лірычнага верша ў школе / В.І. Русілка // XIV (61) региональная наucz.-практ. конф. преподавателей, научных сотрудников, аспирантов ун-та : сб. ст. – Витебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2009. – С. 111-114.

150. **Жанр** балады ў беларускай паэзіі перыяду Вялікай Айчыннай вайны / В.І. Русілка // Віцебшчына ў 1941-1944 гг.: Супраціў. Вызваленне. Памяць : матэрыялы рэсп. навук.-практ. канф., Віцебск, 18-19 чэрв. 2009 года / Віцебскі дзярж. ун-т; рэд. кал.: В.У. Акуневіч (адк. рэд.) [і інш.]. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2009. – С. 282-285.

151. **Жанравыя** пошукі ў сучаснай беларускай паэзіі: традыцыі і наватарства / В.І. Русілка // Acta Albaruthenica, Rossica, Polonica : VIII Міжнар. навук.-практ. канф. “Беларуска-руська-польскае супастаўляльнае мовазнаўства і літаратуразнаўства” : у 2 ч., Віцебск, 22-24 кастр. 2009 г. / Віцебскі дзярж. ун-т; рэд. кал.: Г.М. Мезенка (адк. рэд.) [і інш.]. – Віцебск : Выд-ва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2009. – Ч.2. -С. 187-191.

152. [Дэбют] / В.І. Русілка // Літаратура і мастацтва. – 2009. – № 41 (30 кастр.). – С. 8.

Пра творчасць студэнта ВГУ імя П.М. Машэрава Алеся Котава.

153. [Галасы маладых] / В.І. Русілка // Віцебчы. – 2009. – 19 нояб. – С. 19.

Пра творчасць Мікалая Лазіцкага, настаўніка Запольскай сярэдняй школы Віцебскага раена.

ПУБЛІКАЦЫІ АБ ЖЫЦЦІ І ТВОРЧАСЦІ В. РУСІЛКІ

154. **Русілко** Ольга Ивановна // Кто есть кто в Республике Беларусь. Люди дела. – Мн. : Энциклопедикс, 1999. – С. 323.

155. **Русілка** Вольга // Письменнікі Віцебшчыны : даведнік / рэд. Ф. Сіўко. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2001. – С. 67-68.

156. **Русілка** Вольга Іванаўна // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. – Мн. : БелЭн. – 2004. – Т. 18. - С. 443-444.

157. **Русілка** Вольга Іванаўна // Дзвіна. Віцебшчына літаратурная, 2009 : альманах / рэд.-уклад. Т.І. Краснова-Гусачэнка [і інш.]. – Віцебск : Віцеб. абл. друк., 2009. – С. 140-141.

* * *

158. **Ад шчырага** сэрца // Літаратура і мастацтва. – 1996. – 16 лют. – С. 8.

Пра першыя паэтычныя зборнікі Вольгі Русілка “Табе”.

159. **Русецкі, А.** [Рэцэнзія на кнігу В.І. Русілка “Табе”] / Аркадзь Русецкі // Веснік ВДУ. – 1997. - № 1. – С. 125. - Рэц. на кн.: Табе : літ.-маст. выд. : вершы / В.І. Русілка. – Мн. : Б-ка часопіса “Малодосць”, 1996. – 32 с.

160. **Русецкі, А.** І каханне, і горыч, і боль... / Аркадзь Русецкі // Віцебскі рабочы. – 1997. – 7 лют. – С. 8.

Пра паэтычныя зборнікі Вольгі Русілка “Табе”.

161. **Дарошчанка, М.** На што скіраваць творчую думку? / М. Дарошчанка // Настаўніцкая газета. – 1997. – 12 лют. – С. 2.

Аб падручніку хрэстаматыі “Родная літаратура”, падрыхтаваным М.А. Лазаруком, В.І. Русілкай, І.М. Слесаравай.

162. **Шпакоўская, Г.** Вучыць / Галіна Шпакоўская // Народнае слова. – 1997. – 7 сак. – С. 2.

Пра загадчыцу кафедры беларускай літаратуры і культуры ВГУ, паэтэсу Вольгу Русілку.

163. **Русецкі, А.** І каханне, і горыч, і боль... / Аркадзь Русецкі // Літаратура і мастацтва. – 1997. – 12 верас. – С. 7.

Пра паэтычны зборнік Вольгі Русілкай “Табе”.

164. **Лявонава, П.** Планаванне праграмага матэрыялу па літаратуры ў VII класе (па падручніку хрэстаматыі М.А. Лазарука, В.І. Русілкай, І.М. Слесаравай “Родная літаратура”) / П. Лявонава, І. Слесарава // Беларуская мова і літаратура. – 1998. - № 3. – С. 16-29.

165. **Астраух, А.** Цяпло, патрэбнае ўвосень / Аліна Астраух // Маладосць. – 1999. - № 3. – С. 251-255.

Рэцэнзія на зборнік вершаў Вольгі Русілкай “Табе”.

166. **Мушынская, Т.** “Праз нас нязнаны свет не ліўся...” / Таццяна Мушынская // Чырвоная змена. – 1999. – 5 мая. – С. 3.

Пра зборнік вершаў Вольгі Русілкай “Табе”.

167. **Фандарэнка, Н.** “Я сэрца словам разняволю...” / Надзея Фандарэнка // Віцебскі рабочы. – 2004. – 23 верас. – С. 7.

Пра новую кнігу вершаў В. Русілкай “Ажына”.

168. **Сіўко, Ф.** “Я сэрца словам разняволю...” / Франц Сіўко // Витьбичи. – 2004. – 25 нояб. – С. 11.

Пра паэтычную кнігу Вольгі Русілкай “Ажына”.

169. **Алейнік, Л.** Сакавітая і спелая... / Лада Алейнік // Літаратура і мастацтва. – 2005. - № 8 (25 лют.). – С. 7.

Аб зборніку лірыкі Вольгі Русілкай “Ажына”.

170. **Соловьева, Н.** Светлый привкус воспоминаний / Наталья Соловьева // Неман. – 2005. - № 4. – С. 118-120.

О книге О. Русилко “Ажына”.

171. **Саматой, А.** Да мяне прытулілася слова / Алеся Саматой // Витьбичи. – 2007. – 3 мая. – С. 6.

Пра творчы вечар віцебскай паэтэсы Вольгі Русілкай.

172. **Гніламедаў, У.** Вольга Русілка і паэты яе пакалення / Уладзімір Гніламедаў // Польшча. – 2009. - № 7. – С. 136-145.

173. **Фенчанка, Н.** “На дарогі нанізваю пацеркі лёсу...” / Наталля Фенчанка // Віцьбічы. – 2009. – 19 верас. – С. 12.

Творчы партрэт Вольгі Русілкай.

**АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК МАСТАЦКІХ ТВОРАЎ, АПУБЛІКАВАНЫХ У ЗБОРНІКАХ
І ПЕРЫЯДЫЧНЫХ ВЫДААННЯХ**

“А мо дарма не верым мы...”	13
“Ад крыжака...”	25
Аднакурснікам	55
“Адплываю, адплываю...”	59
Ажына	35, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 47
“Атулі мяне белым, зіма...”	35, 44, 47
Белая птушка	16, 23
“Белы пачатак...”	59
“Было каханне з першага погляду...”	25, 26, 32, 35
Бяда	27
Васьмірадкоўі	24
“Веру...”	26
Віцебску	40, 41
“Вось так – запозненыя кветкі...”	31, 35
Вяртанне	54, 56, 58
“Гэта так лёгка...”	22, 49
“Гэта я – пад высокім абрываю...”	19
“Гэта як подых...”	54, 58
“Да мяне прытулілася Слова...”	35
“Дачушка!..”	59
Дачцэ	59
Дзвіне	53
Дождж за аўтобусным шклом	17, 49
Дома	28, 33
Дух і душа	42, 46
“Ён не вернецца...”	54
Жаргачкі	29, 30, 31, 35, 52
“Жы-ва-я! Нягледзячы на лёс..”	53, 54, 58
“З такой насцярогай глядзіць толькі кошка...”	35, 42, 45
“За тысячай халодных кіламетраў...”	19
Зіма-2004	45
“І ад нязнанае тугі...”	23
“І васьць цяпер, між сталых берагоў...”	53, 54, 58
І пакуль мяне мама чакае...	53
“І радасць, і слава, і шчасця імгненне...”	39, 41, 45
І светлы прысмак успамінаў	29
Ільдзінкі	56
Камандзіроўка	53, 58

“Каторы раз ратуюць вершы...”	42, 44, 47
“Кінула трубку ў твар тэлефону...”	19
Котра	27
“Крызіс сярэдняга ўзросту...”	58
Лісток з магутнага дрэва	12
Люстэрка	58
“Маё жыццё прыснілася другому...”	26, 44, 47
Магількі	33, 40
Метро	45
“Мне не весела і не сумна...”	16, 26, 49
Мне сёння 16	13
“Мне так баляць няздзейсненыя жаданні...”	19, 26
“Мой прыветны, прасветлы верасень...”	28, 35, 44
“Мы з табою даўно ўсё адно аднаму прашапталі...”	31, 39, 49
“На белым свеце цудаў не бывае...”	30, 31, 44, 49
“На вуснах у цябе сняжынка растае...”	22, 23
“На дарогі нанізваю пацёркі лёсу...”	42
На развітанне	54
На паэтычнай хвалі	40
Надзея	29
Не!	25, 26, 47
“Не битая ні мужем, ні судьбой...”	49
“Не сніся рэчанька...”	33
Нечаканае	20
Ноччу	28
“Ну і хопіць. Так нагавала...”	42
“Нягледзячы якое там надвор’е...”	39
“Пад ветлівым восеньскім сонцам...”	55
“Падаюць жоўта лісты...”	19
Памылка	28, 35
Паэтычны сінтаксіс	56
Позняе спатканне	29
“Прамачыла асінка ногі...”	13
Просьба	21
“Прытулі мяне, мама, да сэрца...”	53, 58
Сіла мая	13
“Спектакль пачаўся...”	26
“Старыя лісткі...”	59
Студэнцкі ўспамін	29, 42
“Стукнула птушка жалобная...”	57
Сцежка	54
“Сцежка, сцежачка, сцяжынка...”	55, 58

“Сышлі ў нябыт мае дзяды...”	36
“Так не чакана, не жадана...”	47
Твое останется твоим...	49
“Твори добро – в погоду, непогоду...”	49
Трыба	45
Трылет	47
“Ты – жыццё. Я цябе не прыдумваю...”	18
“Ты мяне віншуеш са святам...”	26, 32
“Ты не ведаеш...”	54, 58
“Ты пазнаеш яе...”	19, 23
“Ты памыліўся, памыліўся...”	32
“Ты так і не заўважыў, Божа мой...”	53, 54
“Ты ўздыхаеш разгублена: “Восень”...”	47
“Ты што, пачула ў слове “роспач”...”	25, 26
“Упэўнена – самае мудрае – горы...”	22
“Усе. Я зусім спакойная...”	18
Хмельнае	29, 30, 31, 49
Цягнік Віцебск-Мінск	44
“Што табе, мой мілы сказаць...”	32
Экран	55, 58
Э-Э... (эратычныя эпіграмы)	38, 43
“Я адчуваю усёй істотай...”	19
“Я вершаў не выспеўвала ніколі...”	34
“Я знаю...”	55
“Я люблю вечаровае сонца...”	25, 28
“Я не баюся паўтараць другіх...”	15, 23
“Я не прашу спыніцца час...”	28
Я словам сэрца разняволю	47
“Я шкадую цябе...”	29, 30, 39
“Як верш даецца...”	55, 58
“Як мяне мама ратавала...”	47, 49
“Як прыгожа бывае, дагарае жанчына...”	41, 47
“Якое такое каханне...”	53, 54, 58
“Ясны месяц і ранняя зорка...”	35

РУСІЛКА ВОЛЬГА ІВАНАЎНА

Біябібліяграфічны паказальнік

2009 г.

Складальнікі: *І.І. Баталка, Н.В. Фенчанка*

Рэдактары: *В.М. Аўсяннікава, В.М. Нявейкава*

Адказы за выпуск *А.І. Сёмкін*

Камп'ютэрная вёрстка *А.В. Юпатава*

Мастацкае афармленне *Ж.Ю. Масько*

Тыраж 16 экз.

Надрукавана на ксераксе ДУ “Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна”

210601 г. Віцебск, вул. Леніна, д. 8-а

E-mail: vrilib@lib.basnet.by